

Framtidens lärarutbildning, Örebro Universitet

Studenters uppfattningar om adjungerade adjunkter i lärarutbildningen

Utvärdering 3 av delprojektet adjungerande adjunkter

Rapportnummer 2021:5
Gabriel Hällqvist & Mari Rex
Våren 2021

Framtidens lärarutbildnings rapportsamling

Följande rapport är publicerad i rapportsamlingen för Framtidens lärarutbildning. Rapportsamlingen består av förstudier till Framtidens lärarutbildning från 2017 samt delrapporter från pågående eller avslutade uppdrag och delprojekt.

Framtidens lärarutbildning är en strategisk satsning vid Örebro universitet med syfte att utveckla en lärarutbildning av hög kvalitet som svarar mot såväl nuvarande som framtida behov. Visionen är att skapa en utmanande lärarutbildning i stimulerande lärmiljöer som lockar motiverade studenter. Framtidens lärarutbildning omfattar alla lärarutbildningsprogram som ges vid Örebro universitet och drivs i form av delprojekt som alla relaterar till ett eller flera av projektets övergripande mål, att

- Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning med god integration mellan teori och praktik.
- Lärarutbildningen har ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll gällande såväl ämneskunskaper som den utbildningsvetenskapliga kärnan.
- Lärarutbildningen är en sammanhållen utbildning vars studiegångar, lärandemål och bedömningar stärker utbildningens progression och kollegiala sammanhållning.
- Lärarutbildningen har en stark vetenskaplig grund där praktknära forskning är en central del.

Projektets mål är i huvudsak formulerade utifrån de förstudier som genomfördes vid Örebro universitet under 2017. Förstudierna lägger stor vikt vid att lärarutbildningen ska uppfattas som en sammanhållen utbildning med en tydlig och gemensam vision där studenterna tidigt erbjuds en yrkesidentitet och ett kollegialt sammanhang. De visar därtill på behovet av en tydlig ledning av lärarutbildningen och en utökad regional samverkan. Målen har även formulerats utifrån nationella utredningar och rapporter om förskola, skola och lärarutbildning.

Sammanfattning

Detta är den tredje och avslutande delen av utvärderingen av delprojektet Adjungerade adjunkter, vars syfte är att undersöka i vilken utsträckning och på vilket sätt detta delprojekt bidrar till ökad integration mellan teori och praktik i lärarutbildningen på Örebro universitet.

Den första utvärderingsrapporten bygger på intervjuer med adjungerade adjunkter vid Örebro universitet, medan den andra bygger på intervjuer med enhetschefer på den enhet där adjunkterna undervisar intervjuats. Denna tredje och avslutande del har sin grund i en enkätundersökning om lärarstudenters uppfattningar om adjungerade adjunkters roll i lärarutbildningen.

Enkäten riktade sig till lärarstudenter som vid ett eller flera tillfällen undervisats av adjungerande adjunkter. Enkäten hade fyra huvudfrågor där respondenten fick svara utifrån en skala 1-10, från ”inte alls” till ”i hög utsträckning”:

- I vilken utsträckning har den undervisning som de adjungerade adjunkterna genomfört levt upp till syftet med att vara en länk mellan lärosäte och skolverksamhet?
- Hur väl hänger de adjungerade adjunkternas undervisning ihop med den övriga undervisningen i kursen och dess innehåll?
- Upplever du att de adjungerade adjunkterna har tillfört något till lärarutbildningen, utöver den undervisning som bedrivs av (ordinarie) universitetslärare?
- Hur relevant tror du att de adjungerade adjunkternas undervisning är för ditt framtida arbete som lärare?

På det stora hela tenderar respondentsvaren att vara positiva. Medelvärden i alla skalfrågor ligger för ämneslärare kring 8 och för grundlärare 6,5. Det finns med andra ord mycket som tyder på att de adjungerande adjunkterna har varit och är ett givande inslag i lärarutbildningen.

Frisvaren vittnar om att respondenterna anser att de adjungerande adjunkterna tillför praktiska inslag och lärdomar som den övriga utbildningen inte ger. Något som dock återkommer i frisvaren är att de adjungerande adjunkternas roll och undervisning ibland kan upplevas som otydlig och frikopplad från övrig undervisning. Att knyta in de adjungerade i en helhet och samtidigt se till att de tillför är något som inte redan finns, är att använda de adjungerades speciella kompetens i lärarutbildningen - en kompetens som utvecklas genom att befinna sig i både skolverksamhet och i akademi.

Studenternas uppfattningar stärker det som kom fram genom intervjuer med enhetschefer och de adjungerade själva, att adjungerade adjunkter är *ett* sätt att nå målet för Framtidens lärarutbildning om en god integration mellan teori och praktik. För att skapa så goda förutsättningar som möjligt, behöver en fortsatt dialog om adjungerade adjunkters funktion i lärarutbildningen hållas levande.

Innehåll

1. Inledning & bakgrund	1
2. Syfte och mål	3
3. Metod och genomförande	3
4. Resultat	4
4.1 I vilken utsträckning har den undervisning som de adjungerade adjunkterna genomfört levt upp till syftet med att vara en länk mellan lärosäte och skolverksamhet?	5
4.2 Hur väl hänger de adjungerade adjunkternas undervisning ihop med den övriga undervisningen i kursen och dess innehåll?	6
4.3 Upplever du att de adjungerade adjunkterna har tillfört något till lärarutbildningen, utöver den undervisning som bedrivs av (ordinarie) universitetslärare?	7
4.4 Hur relevant tror du att de adjungerade adjunkternas undervisning är för ditt framtida arbete som lärare?	9
4.5 Förslag på vad de adjungerande adjunkterna skulle kunna bidra till utöver det de redan gör.	10
4.6 Övriga kommentarer	11
5. Slutsatser och fortsatt arbete	11
6. Referenser	14

1. Inledning & bakgrund

Detta är en tredje del av utvärderingen av Framtidens lärarutbildnings delprojekt Adjungerade adjunkter. I syfte att stärka kopplingen mellan teori och praktik är det inom flera professionsutbildningar, exempelvis sjuksköterske- och läkarutbildningen, vanligt att använda sig av adjungerade adjunkter. En adjungerad adjunkt vid Örebro universitet är en yrkesverksam lärare eller förskollärare som har sin grundanställning på en skola eller en förskola men även arbetar på lärarutbildningen. Denne har sin anställning på en enhet och mot ett ämne, och förhoppningen är att en sådan roll ska kunna skapa en bro mellan verksamhetsförlagd och campusförlagd undervisning. I denna tredje och sista utvärdering kompletteras resultaten från de tidigare genomförda och rapporterade intervjuerna med adjungerade adjunkter jämte enhetschefer, med resultatet av en enkät som genomförts med studenter som under sin utbildning mött adjungerade adjunkter.

Det har riktats kritik mot lärarutbildningen från flera håll för att integrationen mellan de teoretiska delarna av lärarutbildningen och de praktiska delarna är alltför låg. Både studenter och lärarutbildare menar att det saknas en överbyggande länk mellan teori och praktik i lärarutbildningen (Hegender, 2010). Även lärarutbildningskonventets alumnenkäter visar att studenterna i sin utbildning saknar undervisning som är tydligt kopplad till den yrkesnära praktiken (Bertilsson, 2018). För att komma till rätta med brister i lärarutbildningen tillsatte regeringen våren 2019 två utredare, som bland annat hade i uppdrag att 'föreslå hur kopplingen mellan teori och praktik kan stärkas och hur fokus på metodiken kan öka' (Regeringskansliet, 2019). Denna utredning är nu avslutad, men är ännu ej tillgänglig annat än internt.

Behovet av en ökad integration mellan teori och praktik finns även på lärarutbildningen vid Örebro universitet. I den genomlysning av lärarutbildningen (Andersson, Danielsson, Nilsson, Quennerstedt, Öhman, 2017) som gjordes inför uppstarten av projektet Framtidens lärarutbildning, betonas på flera ställen vikten av en starkare koppling mellan universitet och skolpraktik. I intervjuer med studenter framkom att de uppskattar att stor vikt i lärarutbildningen läggs vid teori, men att teorin i större utsträckning behöver ta sig uttryck i praktik:

Studenterna önskar träffa fler ämnesdidaktiker och lärare som själva har erfarenhet av att arbeta som lärare i skolan under utbildningen. När det skett har dessa lärare kunna hämta realistiska exempel från klassrummet att diskutera och reflektera över (s. 15).

Kritiken som har riktats mot lärarutbildningen för att integrationen av teori och praktik är alltför låg, var en av utgångspunkterna då målen för projektet Framtidens lärarutbildning formulerades.

Våren 2018 startades delprojektet Adjungerade adjunkter i syfte att bidra till en ökad integration mellan teori och praktik, för att på så sätt höja kvaliteten på lärarutbildningen. Delprojektet förväntades framförallt möjliggöra följande mål:

- Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning med god integration mellan teori och praktik.
- Lärarutbildningen har ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll gällande såväl ämneskunskaper som den utbildningsvetenskapliga kärnan.

I maj 2018 utlyste Framtidens lärarutbildning 13 stycken tjänster som adjungerade adjunkter. Omfattningen av adjungeringen får inte vara mer än 49 procent. Enligt Arbetsgivarverkets avtal gällande adjungerade lärare är syftet att ”tillföra sådan kompetens som normalt inte finns i den ordinarie verksamheten och som är nödvändig för en utbildning av hög kvalitet”. De adjungerade

adjunkterna är tänkta att fungera som länk mellan lärosätet och lokala skolpraktiker. Tjänsterna fördelades så att de tre lärarprogrammen, specialpedagogiskt program och alla ämnen skulle få möjlighet att anställa en adjungerad adjunkt. De adjungerade adjunkterna skulle inte ersätta lektorer, utan bidra med sin professionskompetens för att på så sätt höja utbildningens kvalitet. Utlysningen riktade sig till aktiva lärare och förskollärare som hade en anställning hos någon av regionens skolhuvudmän (bilaga 1). I utlysningstexten tydliggjordes att en sökande skulle ha en anställning hos en kommunal eller fristående skolhuvudman på minst 51 procent av sin tjänst. Resterande del av tjänsten fanns möjlighet att arbeta som adjungerad i ett ämne på universitetets lärarutbildning.

Antalet adjungerade adjunkter i lärarutbildningen på Örebro universitet har varierat över tid. Några ämnen har under vissa terminer inte haft några adjungerade adjunkter. Sammanlagt har 18 personer varit anställda som adjungerade adjunkter, fördelade på samtliga ämnen och program involverade i lärarutbildningen. Av tabell 1 framgår den nuvarande (december 2020) fördelningen av ämnen och tjänsteprocent.

Ämne	Antal adjungerade	Tjänsteprocent finansierad av Framtidens lärarutbildning	Tjänsteprocent reellt
Engelska	0	20	0
Historia	2	20	20 +20
Svenska	2	20	20 +20
Idrott	3	20	40 + 40 + 40
Matematik	2	20 +10	30 +20
Musik	1	20	20
Naturvetenskapernas didaktik + Bild	0	20 + 20 + 10	0
Samhällskunskap	2	20 +20	20 +20
Pedagogik	2	20 +20	20 + 10

De adjungerade som för närvarande arbetar på lärarutbildningen tillhör sex enheter och undervisar i nuläget på sju ämnen i lärarutbildningen. Några enhetschefer utnyttjar för närvarande inte finansieringsmöjligheten från Framtidens lärarutbildning alls och några använder den inte fullt ut, utan har anställt adjungerade i lägre grad än de har möjlighet till. Andra enhetschefer har med egna medel valt att höja antalet adjungerade och/eller tjänstgöringsgrad. I skrivande stund (december 2020) är antalet adjungerade 14 stycken med en spridning i tjänsteprocent från 10 till 40 procent. De flesta är anställda på 20 procent.

2. Syfte och mål

Syftet med rapporten är att utifrån lärarstudenters uppfattningar belysa adjungerade adjunkters roll i lärarutbildningen. I denna tredje del av utvärderingen av delprojektet Adjungerade adjunkter kompletteras tidigare intervjuundersökningar med enkäter. Tidigare har adjungerade adjunkters och enhetschefers uppfattningar undersökts. I denna rapport redovisas lärarstudenters uppfattningar om hur och i vilken utsträckning de adjungerade adjunkterna på lärarutbildningen på Örebro universitet bidrar till ökad integration mellan teori och praktik.

3. Metod och genomförande

Den avslutande rapporten har genomförts som en enkätstudie riktade mot lärarstudenter, som vid ett eller flera tillfällen undervisats av adjungerade adjunkter under sin pågående utbildning. Målet var att få representation från samtliga inriktningar: förskollärare, grundlärare, ämneslärare samt specialpedagogik. Dock saknas representation av förskollärare eller specialpedagogikstudenter, då vi av olika skäl inte lyckats skapa tillträde till dessa. Inom grundlärar- och ämneslärarutbildningen finns däremot en representation från hela utbildningen med enkätsvar från termin 3, 5, 7 och 9, med övervikt på termin 5.

Insamlandet av enkätsvar genomfördes genom att vi gavs tillträde till digitala seminarier, där syftet med studien presenterades och en länk till enkäten delades ut. Därefter fick respondenterna tid att svara på enkäten direkt. Eftersom seminarietid avsattes för detta fick vi en genomsnittligt hög svarsfrekvens, där 83% av de som var närvarande avslutade och skickade in sina enkäter. Däremot var det inte en hundraprocentig närvaro vid något av tillfällena, vilket betyder att det finns ett större bortfall. Det finns alltså en grupp studenter som ej närvarade vid insamlingstillfällena, varför deras åsikter ej kunnat inhämtas.

Totalt har 128 enkätsvar samlats in vid 10 olika tillfällen. 34 grundlärare och 94 ämneslärare har svarat. När det gäller svaren från grundlärarna, så samlades de in vid ett uvk-seminarium, så därför vet vi inte vilka ämnen som är representerade. Inom ämneslärarprogrammet finns följande ämnen representerade: Idrott och hälsa (30 svar), Svenska (24), Samhällskunskap (22), Musik (7), och Historia (11). Målet med enkäten är att få en generell bild av vad studenter tycker att de adjungerade adjunkterna bidrar med till utbildningen i stort, så ambitionen i utformningen av enkäten var inte att särskilja svaren när det gäller de olika ämnena. Den enda uppdelning som gjorts är utifrån termin och program som respondenterna läser. Vissa lärarstudenter har träffat olika adjungerade adjunkter vid fler än ett ämne, och erfarenheterna skilde sig ibland åt gällande de olika ämnena. Detta gjorde det svårare för respondenterna att svara på enkäten, eftersom den utformades utan möjlighet att separera dessa tillfällen, något som ett fåtal respondenter påtalade. En lösning var att de i sådana fall uppmanades att göra enkäten två gånger, en gång per ämne. Om så skett vet vi inte, eftersom enkäten var anonym. Vi bedömer dock att detta inte har påverkat det totala resultatet, eftersom det var få som påtalade detta, samt att det endast är få frisvar som belyser skilda erfarenheter.

De valda exemplen från frisvaren representerar inte en allmän uppfattning, utan ska ses som just individuella exempel på åsikter. Ibland avspeglas de flestas uppfattning i de exempel vi valt och ibland inte.

4. Resultat

Som inledning svarade respondenterna på några övergripande frågor:

Fick du information av kursansvarig vad syftet med en adjungerad adjunkt är innan första passet med adjunkten?

58,6% av respondenterna svarade att de fått information om syftet med adjungerade adjunkter i lärarutbildningen.

Har undervisningsformen (workshops eller dylik) skilt sig från den övriga undervisningen på kursen?

75,8% svarade att undervisningsformen har skilt sig från den övriga undervisningen.

Har ni blivit bedömda på de moment ni genomfört med adjungerade adjunkt?

60,9% av respondenterna sa sig inte bli bedömda på moment som genomförs med adjungerade adjunkter.

Har undervisningen varit obligatorisk?

62,5% svarade att undervisningen varit obligatorisk.

Uppskatta ungefär hur hög din närvaro har varit på de delar av utbildningen som adjungerade adjunkter har hållit i.

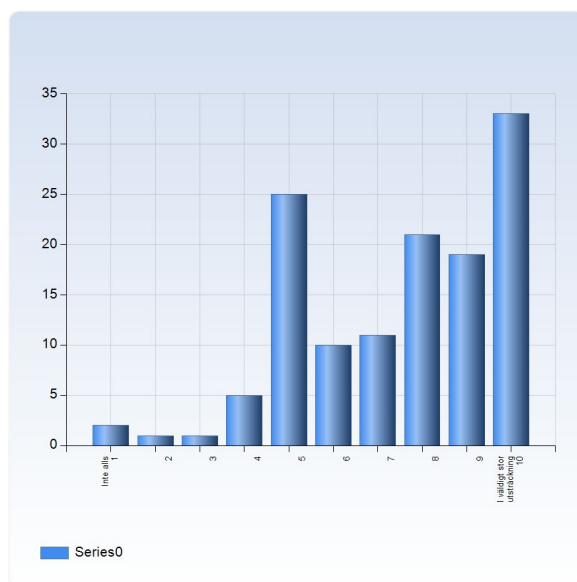
Närvaron har enligt respondenternas självskattning varit hög - 88% bedömer sig ha närvarat på 75% eller 100% av tillfällena. Det finns heller inget som tyder på att vare sig bedömning eller obligatorisk närvaro påverkar närvaron i större utsträckning.

I den andra delen av enkäten fick respondenterna göra ett ställningstagande på en skala mellan 1 och 10. Genomgående är det anmärkningsvärt att så många respondenter har fyllt i svaret 5. Detta skulle kunna bero på att respondenterna anser att 5 är varken eller, fastän det i själva verket är svagt negativt då skalan 1-10 saknar en mittpunkt. Vi kan naturligtvis bara spekulera om detta, men det kan vara något att ha i åtanke när man läser resultatet.

4.1 I vilken utsträckning har den undervisning som de adjungerade adjunkterna genomfört levt upp till syftet med att vara en länk mellan lärosäte och skolverksamhet?

	Antal svar
Inte alls 1	2 (1,6%)
2	1 (0,8%)
3	1 (0,8%)
4	5 (3,9%)
5	25 (19,5%)
6	10 (7,8%)
7	11 (8,6%)
8	21 (16,4%)
9	19 (14,8%)
I väldigt stor utsträckning	
10	33 (25,8%)
Summa	128 (100,0%)

Generellt svarar respondenterna att de tycker att adjunkterna fungerar som en länk mellan lärosäte och skolverksamhet. 57% av respondenterna har klickat i 8 eller högre. Det är få svar som indikerar att de adjungerade inte upplevs som den efterfrågade länken. Flera frisvars-kommentarer vittnar om vad de adjungerande adjunkterna kan bidra med till utbildningen:

De har erfarenheter från verkligheten och skolan som är nyttiga då litteratur och annan undervisning kan kännas långt ifrån verkligheten ibland.

Kanske det enda, + VFUn, som har resulterat i någon form av kött på benen.

Läraren använde sig av relevanta övningar och refererade mycket till skolan.

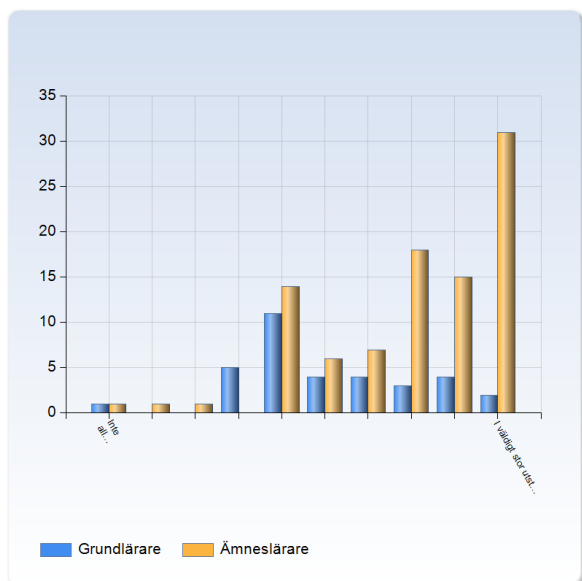
Några få kommentarer vittnar om skillnader mellan ämnen och att det kan saknas ett bredare perspektiv på att vara lärare:

De har mer pratat om hur de agerar i vissa situationer i sina klasser. Jag har inte upplevt det som en länk utan mer som två verksamma lärare som berättar om sin vardag i arbetet, vilket tyvärr inte har varit jätteintressant/givande

Ganska svårt att besvara eftersom adjunktens egna upplevelse och erfarenhet av SIN arbetsplats speglar inte sällan andra liknande arbetsplatser.

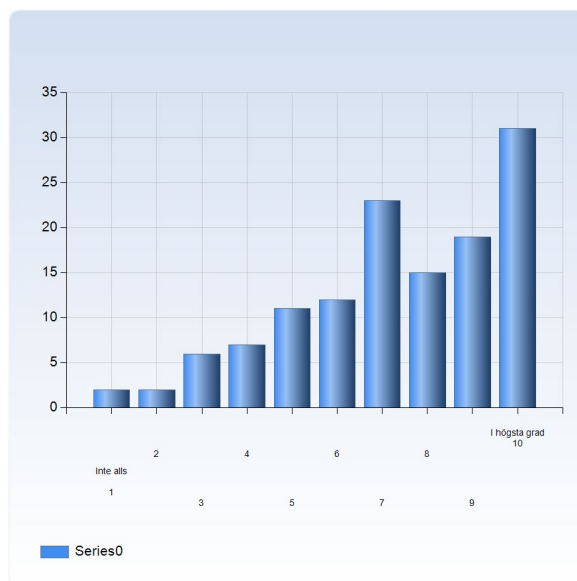
inom [det ena ämnet] har det fungerat väldigt bra, de har kontinuerligt kopplat samman lärosätet och skolverksamheten, medan [det andra ämnet] har varit dålig. De lärare som har kommit till den undervisningen har bara varit tidskrävande vi har inte lärt oss något nytt.

Här, liksom i resterande frågor, finns en skillnad mellan grundlärare och ämneslärare, där de senare generellt är starkt positiva till de adjungerande adjunkternas insatser. Jämfört med ämneslärarna så har grundlärarna generellt en mindre positiv inställning med en större andel svar som ligger i mitten:

4.2 Hur väl hänger de adjungerade adjunkternas undervisning ihop med den övriga undervisningen i kursen och dess innehåll?

	Antal svar
Inte alls	
1	2 (1,6%)
2	2 (1,6%)
3	6 (4,7%)
4	7 (5,5%)
5	11 (8,6%)
6	12 (9,4%)
7	23 (18,0%)
8	15 (11,7%)
9	19 (14,8%)
I högsta grad	
10	31 (24,2%)
Summa	128 (100,0%)

Det finns en övervikt mot att respondenterna upplever att de adjungerades undervisning hänger ihop med den övriga undervisningen. Huruvida respondenterna upplever detta som positivt eller ej kan vi inte urskilja så som frågan är ställd, men i textkommentarer lyfts just en sammanhängande undervisning som något respondenterna upplever som positivt:

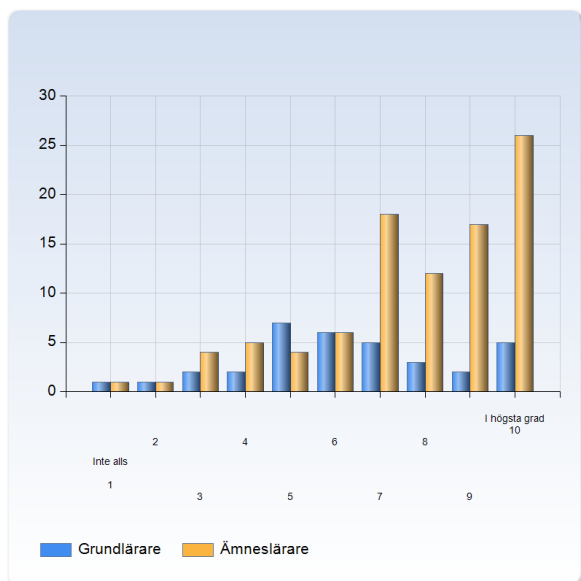
Adjunktens och andras erfarenheter implementeras i undervisningen som kurslitteraturen tar upp.

Det skiljer sig lite faktiskt. En del utav våra lärare kanske inte har samma erfarenheter om hur skolans miljö ser ut just i dagens samhälle, därför är adjunkternas input väldigt nyttig.

Jag har upplevt att de olika lektionstillfällena skiftat i innehåll, åtminstone i början av mina studier. Det har stundvis känts irrelevant att delta på adjunkternas undervisning då de inte har gett något mervärde, kunskapsmässigt.

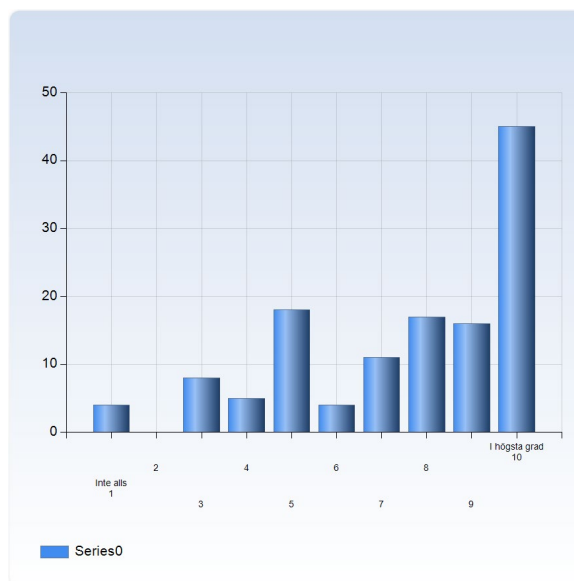
Har varierat med för det mesta har det hängt ihop med det vi läser i [det ena ämnet]. I [det andra ämnet] upplever jag dock att det väldigt dåligt har överensstämmt med undervisningen vilket även har lett till att passen har ibland känts irrelevanta där.

Skillnad grundlärare och ämneslärare:

4.3 Upplever du att de adjungerade adjunkterna har tillfört något till lärarutbildningen, utöver den undervisning som bedrivs av (ordinarie) universitetslärare?

	Antal svar
Inte alls	
1	4 (3,1%)
2	0 (0,0%)
3	8 (6,3%)
4	5 (3,9%)
5	18 (14,1%)
6	4 (3,1%)
7	11 (8,6%)
8	17 (13,3%)
9	16 (12,5%)
I högsta grad	
10	45 (35,2%)
Summa	128 (100,0%)

50% av de tillfrågade har valt 8 eller högre, vilket tyder på att respondenterna anser att de adjungerande adjunkterna tillför något och är ett uppskattat inslag i utbildningen. Återigen är det ett antal som placerar sig vid 5, men i övrigt är det få som menar att adjungerande adjunkterna inte bidrar med något till lärarutbildningen, utan de flesta ser deras undervisning som ett uppskattat inslag.

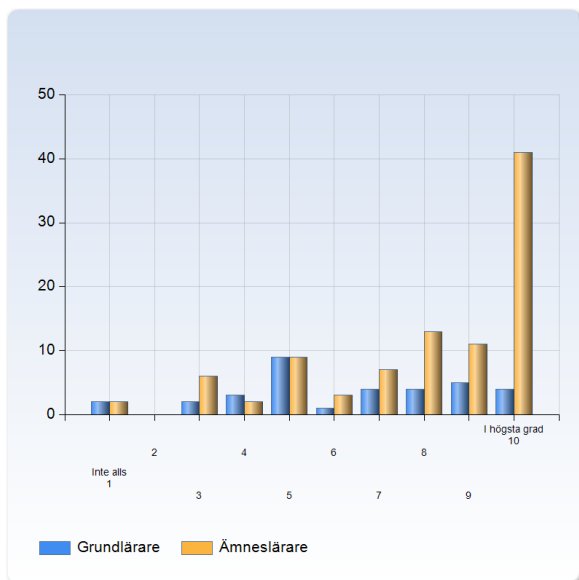
Dessa lärare ger oss bra praktisk kunskap om yrket och inte bara massa teori. det är ett oerhört viktigt moment att få prova på istället för att bara läsa böcker.

Ja. En förankring till det vi faktiskt ska jobba med. Ett nyttigt perspektiv i den annars alldeles för akademiska lärarutbildningen

Tillför ett relevant perspektiv in i arbetslivet som är svårt att få inom den utbildningen i övrigt.

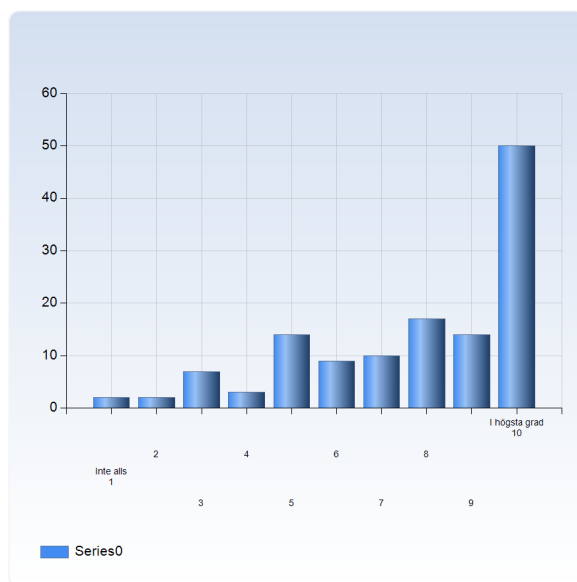
Ja, jag tycker att jag har fått större förståelse för läraryrket och hur man använder sig av allt man lär sig under utbildningen i verkliga livet.

De kritiska rösterna, som är få, lyfter att adjunkternas undervisning ibland upplevs som upprepning av övrig undervisning, vilket medför att man väljer att inte närvara. Återigen finns signaler på att övrig undervisning och de adjungerande adjunkternas bidrag inte upplevs tillräckligt sammanlänkande. Här kan det finnas skillnader mellan ämnena som denna enkät inte kan urskilja, men som kan vara väl så viktiga. Skillnaden mellan grundlärare och ämneslärare kvarstår även vid denna fråga, där grundlärare inte är lika positiva i samma utsträckning som ämneslärare:

4.4 Hur relevant tror du att de adjungerade adjunkternas undervisning är för ditt framtida arbete som lärare?

	Antal svar
Inte alls	
1	2 (1,6%)
2	2 (1,6%)
3	7 (5,5%)
4	3 (2,3%)
5	14 (10,9%)
6	9 (7,0%)
7	10 (7,8%)
8	17 (13,3%)
9	14 (10,9%)
I högsta grad	
10	50 (39,1%)
Summa	128 (100,0%)

Medelvärdet i denna fråga ligger tämligen högt - 7,8. Respondenterna visar tydligt att relevansen för deras kommande profession upplevs som mycket hög. De adjungerade adjunkterna tycks bidra med konkreta exempel och perspektiv, som inte alltid erhålls från övriga undervisande lärare:

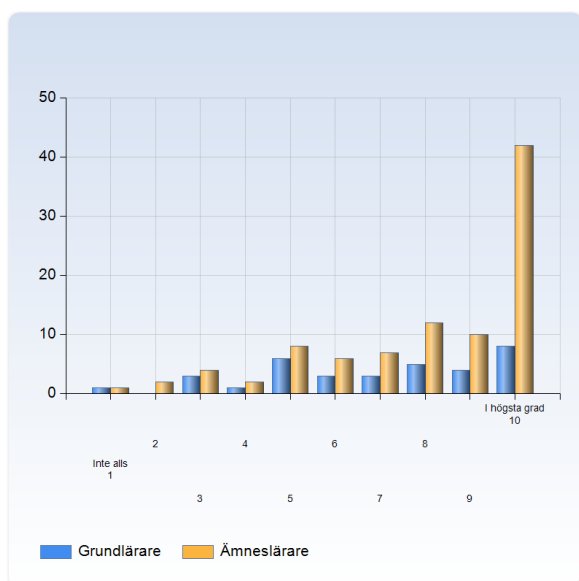
Jag kan ändå se en viss relevans då våra seminarieledare allt som oftast undervisar oss för att det ingår i deras arbete, trots att det kanske inte är deras primära intresse. Adjunkterna brinner ändå för det de presenterar, vilket gör bryggan mellan studierna och professionen mer naturlig.

Högsta grad. Här erhåller vi konkreta tips på vad/hur/när undervisning kan gå till.

Jag tycker att dessa undervisningstillfällen kan jämföras med VFU-perioderna. Man får mer konkret hur man ska lägga upp planeringar, lektionstillfällen och examinationstillfällen. Väldigt bra bli tilldelad erfarenhet av erfarna lärare.

I denna fråga finns mycket få negativa kommentarer, men de som uttrycks känns igen från tidigare frisvar, vilka handlar om att de adjungerade adjunkternas roll upplevs otydlig, inte tillräckligt problematiserande eller utan relevans för den övriga utbildningen.

Skillnaden mellan grundlärare och ämneslärare är i denna fråga inte lika stor, utan här tycks grundlärare vara något mer positiva och uppger att undervisningen är relevant:

4.5 Förslag på vad de adjungerande adjunkterna skulle kunna bidra till utöver det de redan gör.

Av 128 respondenter har 48 givit frisvar med förslag på vad de adjungerande adjunkterna skulle kunna göra mer utöver det de redan gör. Vad som är ett återkommande önskemål är metodik; exempel på *vad* som kan göras, och *hur* det kan utföras. Flera respondenter efterfrågar också en större konkretisering och en undervisning som ligger ännu närmare lärarrollen och hantverket. Detta rymmer önskemål om planering, lektionsdesign, bedömning samt insikt i arbetet utanför klassrummet såsom föräldramöten och mentorskap.

Exempel på praktiska saker de gör i undervisningen, hur de jobbar med bedömning etc. Tips som de använder sig av! Ibland är det bra att vi också får göra saker men önskar att bli inspirerad mer

Det finns också önskemål om att få själva vara mer aktiva, att få prova inom sin egen seminariegrupp eller genom studiebesök i en verksamhet:

Att vi som lärarstudenter i högre grad får vara med och hålla i undervisning inför varandra. I en hög utsträckning föreläser adjunkterna om samma som universitetslärarna gör. Jag skulle vilja se en mer praktisk verklighetsinriktad kunskap där mer ansvar läggs på oss som elever med adjunkterna som undervisar i verkligheten som är med och stöttar. Vi kan exempelvis få planera en lektion diskutera den tillsammans med adjunkten och våra kurskamrater för att lära av varandra. Jag efterlyser mer praktisk kunskap än teoretisk kunskap av adjunkterna.

Några exempel omges av viss kritik, till exempel att det går att lägga mer ansvar på studenterna, att det bör vara obligatoriskt, att inte schemalägga undervisningen i samband med examinationer, samt att det bör hänga ihop med övrig undervisning:

Lägg inte fokus på det självklara och försök gå in på djupet. Ge fler exempel. Dessutom har det ibland varit så att jag (eller någon annan) kommer med ett svar eller fråga och försöker problematisera frågan som ställs, utan att få positiv respons, alltså att frågan eller svaret nästan undviks. För att sammanfatta kort behöver vi ny kunskap och nya inblickar i yrket. Att slösa flera timmar på det vi redan vet leder till att det känns meningslöst att ens dyka upp, helt ärligt. Jag hade velat få ut mer utav adjunkterna

4.6 Övriga kommentarer

46 respondenter gav en övrig kommentar där flertalet kan betraktas som positiva. Utifrån de frisvar som respondenterna gett ses satsningen på adjungerande adjunkter som viktig och givande för lärarutbildningen och studenterna. I kommentarerna finns dock en återkommande kritik mot att ”övriga” universitet är alltför frikopplad från praktiken och fokuserar för mycket på teori.

Så viktigt att fortsätta med denna satsning! Behövs verkligen för att utbildningen ska utvecklas. Mötet mellan adjunkter och oss studenter ger oss studenter väldigt mycket. De ger oss värdefulla tips som vi har stor användning av i framtiden. Större satsning på detta!

Ge dom en större roll och låt dem bestämma och planera mer själva utifrån hur verkligheten faktiskt ser ut. Inte den som universitetet har skrivit ner utifrån litteratur- den är sällan korrekt.

Viktigt inslag, då mycket av den andra undervisningen ibland kan sakna koppling till vårt framtida yrke.

Det är ett bra engagemang och väldigt uppskattat bland oss studenter! även om det ibland kan bli rätt ensidigt, så är själva projektet väldigt bra! krävs lite små ändringar, och lite mer fokus på det aktiva istället för det akademiska. vi har nog med akademiska moment i utbildningen, och det uppstår då en risk för en repetition som i sin tur bidrar med ett ointresse. Vi gillar att bli engagerade och inkluderade i aktiva moment, och det hjälper en att utveckla sin kreativa sida som lärare. Det är mycket mer givande att faktiskt få utföra något aktivt, än att få spekulera och skriva/samtala om hur man TÄNKTE utföra en undervisning.

Det har varit bra att få information och tips från aktiva lärare. De kommer med konkreta exempel och bjuder in verkligheten i den abstrakta informationen vi arbetar med på utbildningen.

5. Slutsatser och fortsatt arbete

På det stora hela tenderar respondentsvaren att vara positiva. Medelvärden i alla skalfrågor ligger för ämneslärare kring 8 och hos grundlärare 6,5. Det finns med andra ord mycket som tyder på att de adjungerande adjunkterna har varit och är ett givande inslag i lärarutbildningen, både för ämneslärare och grundlärare. De rika frisvaren vittnar också om att respondenterna anser att de adjungerande adjunkterna tillför praktiska inslag och lärdomar som den övriga utbildningen inte ger. Något som dock återkommer i textkommentarerna är att de adjungerande adjunkternas roll och undervisning ibland kan upplevas som otydlig och frikopplad från övrig undervisning. Eftersom adjungerade adjunkter är något relativt nytt i lärarutbildningen, kan det vara ett skäl till att syftet med deras roll i lärarutbildningen varit oklar, både för kollegor och studenter. Syftet med adjungeringar är, som tidigare nämnts, att sådan kunskap ska tillföras som inte redan finns. Den ambitionen krockar ibland med förväntningar som studenterna uttalat, om att det som de adjungerade bidrar med, ska upplevas som tillhörande den övriga undervisningen.

I svaren sticker idrottsämnet ut när det gäller positiva kommentarer. Denna enhet är den som har haft adjungerade adjunkter anställda redan innan den strategiska satsningen, vilket kan tyda på att man där har hittat fungerande former för de adjungerade adjunkternas arbete.

Att de adjungerade adjunkternas undervisning åtminstone till en början kunde upplevas som lösryckt från den övriga undervisningen, kan tyda på att den första tiden var en startsträcka för ämnena och de adjungerande adjunkterna själva, när några av dem direkt kastades in i undervisning av studenter. Detta belyser vikten av att det finns ett samspel och en dialog mellan övrig undervisning och de adjungerande adjunkterna för att en helhet, och därmed en legitimitet hos studenterna, ska kunna skapas.

Det kan vara både relevant och intressant att spegla studenters åsikter mot sådant som har framkommit i intervjuer med enhetschefer och med de adjungerade själva. I intervjuer med adjungerade adjunkter och enhetschefer har framkommit att det har sett väldigt olika ut när det gäller förberedelse för de adjungerade att komma in i jobbet. Vissa hade gott om tid på sig att planera mötet med studenterna, medan andra började direkt med att hålla i undervisning för studentgrupper. Sådana faktorer kan förmodligen ha betydelse för hur studenterna upplever en helhet i undervisningen.

Vi kan ur frisvaren i enkäten utläsa att närvaron under vissa seminarier i några ämnen varit mycket låg, vilket också är något som bekräftas i intervjuerna med de adjungerade adjunkterna och enhetscheferna. Exempelvis när undervisningen sammanfaller med inlämning av stora arbeten/examinationer påverkas närvaron. I intervjuerna med två av enhetscheferna sägs att det stora fokus som ligger på examinationer, kan göra att sådant som inte direkt kan relateras till dessa är något som lätt kan väljas bort av studenter. Ett exempel på sådant innehåll är de workshops som en del av de adjungerade adjunkter håller i. Fastän ett mindre akademiskt innehåll i många lägen efterfrågas av studenterna, så prioriteras det bort av vissa av dem - kanske av dem som behöver det bäst - menar man. En annan av de intervjuade enhetscheferna säger däremot att på deras enhet har inte de adjungerades undervisning varit något extramoment utan ”en tydlig del av det paket som de behöver ta till sig för att klara examinationen”. I intervjuer med några av de adjungerade berättade de om hur de hjälper till med att ”översätta” teoretiskt innehåll, så att det kan knytas an till praktik. Många studenter klarar att själva göra den kopplingen, medan de adjungerades undervisningsmoment för andra blir nödvändiga förutsättningar för en sådan koppling.

Den roll som de adjungerade adjunkterna har, med syftet att tillföra något som inte redan finns i lärarutbildningen och bidra med något utöver den ”vanliga” undervisningen på universitetet och samtidigt vara en del av den befintliga kursen, så att undervisningen inte väljs bort av studenterna, kan innebära en balansgång som kräver ett gemensamt arbete för att lyckas. Samverkan mellan alla lärare som ingår i en viss kurs, är något som kräver tid och som ständigt behöver utvecklas. Ett dilemma i detta sammanhang är att den begränsade tid som de adjungerade befinner sig på universitetet, kan göra att de ej så ofta som önskat kan vara med på planeringskonferenser och liknande.

För att som adjungerad nå studenterna räcker det inte enbart med att ha det egna klassrumsperspektivet, utan som en enhetschef uttryckte det: ”måste [man] också kunna lyfta upp sig till ett mer teoretiskt metaperspektiv”. De adjungerade ska inte endast föra in praktiska moment, utan även kunna koppla ihop praktiken med teori. De måste kunna se på lärande ur flera perspektiv – med utgångspunkt från teoretiska studier och från praktiken i klassrummet, utan att vara alltför fokuserade på den egen lokala verksamheten.

Att knyta in de adjungerade i en helhet och samtidigt se till att det de tillför är något som inte redan finns, innebär att använda de adjungerades speciella kompetens i lärarutbildningen. Den speciella kompetensen ligger i rollen att befinna sig ”i båda världarna” - akademi och skolverksamhet. Men den specifika kompetens som varje individ även bär med sig genom sina kunskaper och erfarenheter, gör att en adjungerad adjunkt inte så lätt är utbytbar mot en annan. I intervjuerna med enhetscheferna framkom att de ser kontinuiteten som mycket viktig: ”Kommer det nya personer varje termin då kan det riskera att falla. Det tar ett tag att komma in i, förstå vad det är för någonting som både förväntas av dem och vad som kan tillföra studenternas utbildning någonting på någon slags djupnivå” (från intervju med enhetschef). Enhetscheferna uppger att den individuella kompetensen behöver passa in och matchas med kursinnehållet.

Sammanfattande slutsats:

- De flesta respondenterna ställer sig positiva till de adjungerade adjunkternas undervisning och uppskattar att de adjungerade bidrar med ett verksamhetsperspektiv till lärarutbildningen, med koppling till studenternas framtida yrke.

Att tänka på inför fortsatt arbete:

- De adjungerade adjunkternas roll i lärarutbildningen behöver fortsatt tydliggöras.
- Se till att de adjungerades undervisning är så väl knuten till kursinnehållet, att den blir relevant och nödvändig för studenterna. Lägg tid på samplanering.
- Se till att skapa långsiktighet och kontinuitet.
- Värna om den speciella kompetens, som de adjungerade erhåller genom att befinna sig i både skolverksamhet och akademi.

Det mest avgörande för om de adjungerade adjunkternas kan uppfylla syftet om att bidra till ökad integration mellan teori och praktik i lärarutbildningen på Örebro universitet, verkar handla om att hitta en balans mellan att deras undervisning inte skiljer sig från den övriga undervisningen och att de tillför något nytt som inte redan finns i undervisningen.

Studenternas uppfattningar stärker det som kom fram genom intervjuer med enhetschefer och de adjungerade själva, att adjungerade adjunkter är *ett* sätt att nå målet för Framtidens lärarutbildning om en god integration mellan teori och praktik. För att skapa så goda förutsättningar som möjligt, behöver en fortsatt dialog om adjungerade adjunkters funktion i lärarutbildningen hållas levande.

6. Referenser

Andersson, Greger; Danielsson, Annika; Nilsson, Per; Quennerstedt, Mikael; Öhman, Johan (2017): *Genomlysning av lärarutbildningen vid Örebro universitet.*

<https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/strategiska-satsningar/framtidenslararutbildning/genomlysning-av-lararutbildningen-vid-oru.pdf> Hämtad 2021-02-11

Bertilsson, E. (2018). *Tidigare lärarstudenters syn på lärarutbildningen: Analys av Lärarutbildningskonventets alumnenkäter 2017, 2015, 2013 och 2011.* Uppsala universitet.

Hegender, H. (2010). *Villkor och praxis : Bedömning av lärarstudenters yrkeskunskaper under verksamhetsförlagd utbildning.* Nordic Studies in Education. 30. 180-197.

ORU 2018/06591. *Projektplan. Framtidens lärarutbildning.* <https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/strategiska-satsningar/framtidenslararutbildning/projektmyndighet-2018-2021.pdf> Hämtad 2021-02-11

Regeringskansliet (2019). *Reformering av lärarutbildningen.* <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/10/reformering-av-lararutbildningen/> Hämtad 2021-02-11

Rex, M. (2019). *Adjungerade adjunkters uppfattningar om att arbeta på lärarutbildningen.* Örebro universitet.

<https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/strategiska-satsningar/framtidenslararutbildning/rapportsamling/2020.-1---adjungerade-adjunkters-uppfattningar-om-att-arbeta-palararutbildningen.pdf> Hämtad 2021-02-11

Rex, M. (2020). *Enhetschefers uppfattningar om adjungerade i adjunkter i lärarutbildningen.* Örebro Universitet

<https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/strategiska-satsningar/framtidens-lararutbildning/rapportsamling/2020.2---enhetschefers-uppfattningar-om-adjungerade-i-adjunkter-i-lararutbildningen.pdf> Hämtad 2021-02-11